

Briselē, 17.6.2014.
COM(2014) 357 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

par Eiropas Savienības stratēģiju Adrijas un Jonijas jūras reģionam

{SWD(2014) 190 final}

{SWD(2014) 191 final}

Satura rādītājs

1.	IEVADS	3
2.	PROBLĒMAS UN IESPĒJAS	4
2.1	PROBLĒMAS	4
2.2	IESPĒJAS	5
3.	ATBILDE: RĪCĪBAS PLĀNS	6
3.1.	ZILĀ IZAUGSME	7
3.2.	REĢIONA SAVIENOJUMI	8
3.3.	VIDES KVALITĀTE	9
3.4.	ILGTSPĒJĪGS TŪRISMS	10
4.	PĀRVALDĪBA UN ĪSTENOŠANA	10
5.	SAIKNES AR CITIEM EŠ POLITIKAS VIRZIENIEM	12
6.	PLAŠĀKAS SAIKNES	12
7.	SECINĀJUMI	13
PIELIKUMS	KARTE: EŠ STRATĒGIJA ADRIJAS UN JONIJAS JŪRAS REĢIONĀ	14

1. IEVADS

Šajā paziņojumā izklāstītas vajadzības un iespējas gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei Adrijas un Jonijas jūras reģionā. Tas veido pamatu saskaņotai makroreģionālai stratēģijai un rīcības plānam, ar ko mērķtiecīgi risināt šīs problēmas un izmantot iespējas, īstenojot sadarbību starp iesaistītajām valstīm.

Šā reģiona kā funkcionālas telpas robežas galvenokārt iezīmē Adrijas un Jonijas jūras baseins. Reģions aptver arī plašu sauszemes daļu, līdz ar to jūras, piekrastes un sauszemes teritorijas tajā tiek izmantotas kā savstarpēji savienotas sistēmas. Sakarā ar Horvātijas pievienošanos ES un pieaugot citu šā reģiona valstu izredzēm pievienoties ES, pastāvīgi pastiprinās preču, pakalpojumu un cilvēku plūsma, tādēļ ievērojama nozīme šai reģionā ir arī ostu aizzonām. Tuvāk aplūkojot sauszemes un jūras saiknes, nevar nepamanīt arī, kādu iespaidu uz piekrastes teritorijām un jūras ekosistēmām atstāj uz sauszemes veiktās darbības, kuras nav ilgtspējīgas.

Reģions, kurā ir vairāk nekā 70 miljoni iedzīvotāju, spēlē būtisku lomu Eiropas ģeogrāfiskās nepārtrauktības stiprināšanā. Šī stratēģija izstrādāta, pamatojoties uz Adrijas-Jonijas jūras iniciatīvu, kurā piedalās astoņas valstis.¹ Karti var aplūkot pielikumā. Stratēģija ir atvērta arī citiem partneriem šajā reģionā.

Tirdzniecības un uzņēmējdarbības nestā labklājība ļaus reģionam atstāt ekonomikas krīzi pagātnē. Tā iedzīvotāji ir pelnījuši labākas nodarbinātības izredzes, lielāku mobilitāti, drošāku un integrētāku energoapgādi, kā arī uzlabotu vides kvalitāti.

Eiropadome 2012. gada decembra sanāksmē aicināja Komisiju līdz 2014. gada beigām nākt klajā ar ES stratēģiju Adrijas jūras un Jonijas jūras reģionam (*EUSAIR*). Šīs stratēģijas vispārējais mērķis ir veicināt reģionā ilgtspējīgu ekonomisko un sociālo labklājību, stimulējot izaugsmi un darbvietu radīšanu, kā arī uzlabojot tā pievilcību, konkurētspēju un reģionālos savienojumus, vienlaikus saglabājot vidi un nodrošinot veselīgas un līdzsvarotas jūras un piekrastes ekosistēmas. Šā mērķa sasniegšanai nepieciešams nostiprināt sadarbību starp valstīm, kurām ir daudz kopīga vēsturē un ģeogrāfijā. Stratēģija atbalsta jau esošu ES politikas nostādņu īstenošanu šajā reģionā un tādējādi dod nepārprotamu ES pievienoto vērtību, vienlaikus piedāvājot lielisku izdevību visām iesaistītajām valstīm saskaņot savas politikas nostādnes ar stratēģijas "ES-2020" vispārējo redzējumu. Tādējādi stratēģija arī palīdz tuvināt Rietumbalkānu valstis Eiropas Savienībai, paverot tām iespējas ciešāk sadarboties ar dalībvalstīm, kā arī risināt kopīgas problēmas un izmantot šā reģiona specifiskās iespējas.

Stratēģija izmanto priekšrocības, ko sniedz:

- vairāk nekā desmit gadu ilga pieredze ar starpvaldību Adrijas-Jonijas jūras iniciatīvu. Veiksmīga sadarbība starp iesaistītajām valstīm jau ir radījusi ciešas saiknes, kas rosinājuši arī reģionālo sadarbību starp pilsētām, tirdzniecības palātām un universitātēm;

---

¹ Starpvaldību Adrijas-Jonijas jūras iniciatīva tika dibināta 2000. gadā ar mērķi stiprināt reģionālo sadarbību, lai veicinātu politisko un ekonomikas stabilitāti, tādējādi radot stabilu pamatu Eiropas integrācijas procesam.

- Adrijas un Jonijas jūras reģiona jūrlietu stratēģija, kuru Komisija pieņēma 2012. gada 30. novembrī un kura pievēršas zilās izaugsmes iespējām jūras baseinā;²
- apstākļi, ka stratēģijas sākums sakrīt ar 2014.-2020. gada plānošanas perioda sākumu. Tas ļauj to sistemātiski iekļaut ES valstu un reģionālajās programmās un mobilizēt visas politikas nostādnes un programmas šīs pieejas atbalstam;
- pieredze, kas gūta no pašreizējām makroreģionālajām stratēģijām³, proti, no ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam un ES stratēģijas Donavas reģionam, arī attiecībā uz sadarbību ar trešām valstīm. Pieredze liecina, piemēram, ka nepieciešams koncentrēties uz ierobežotu skaitu kopīgu problēmu un/vai iespēju un nodrošināt, lai iesaistītās valstis uzņemtos atbildību, kā arī izrādītu apņēmību un vadības spējas. Pieredze arī norāda uz nepieciešamību stiprināt iestāžu un administratīvo rīcībspēju.

2. PROBLĒMAS UN IESPĒJAS

2.1 PROBLĒMAS

Adrijas un Jonijas jūras reģions saskaras ar vairākām kopīgām problēmām. Pagātnē ievērojamu reģiona daļu ietekmēja sarežģīti politiskie un ekonomiskie apstākļi, kā arī konflikti. Tomēr Slovēnijas un Horvātijas pievienošanās ES un citu valstu izredzes iestāties ES sniedz iespēju nostiprināt saites un pārvarēt pagātnes atstāto mantojumu. Galvenās problēmas ir šādas.

- **Sociālekonomiskās atšķirības.** Valstu starpā pastāv lielas atšķirības, gan salīdzinot IKP uz vienu iedzīvotāju, gan bezdarba līmeni. Lai gan dažiem reģioniem ir IKP, kas uz vienu iedzīvotāju par 20 % pārsniedz ES vidējo rādītāju, un bezdarba rādītājs 4 %, tomēr ir citi reģioni, kur IKP uz vienu iedzīvotāju ir par 70 % zemāks par šo vidējo rādītāju un bezdarba līmenis ir 30 %. Mazās rīcībspējas dēļ uzņēmumi nepietiekami izmanto transnacionālo dimensiju tirdzniecībā, inovācijā un pētniecībā, it īpaši jūras nozaru ekonomikā. Trūkst aktivitāšu kopu, kas iesaistītu uzņēmējdarbības, pētniecības un publisko sektoru.
- **Transports.** Reģionam ir būtiski infrastruktūras trūkumi, sevišķi savienojumos ar vecajām ES dalībvalstīm un citām valstīm, kas izpaužas kā slikta sasniedzamība. It īpaši Rietumbalkānu autoceļu un dzelzceļa tīklam ir steidzami vajadzīgs remonts, sašaurinājumu un trūkstošo posmu novēršana, kombinētie pārvadājumu savienojumi, satiksmes pārvaldības sistēmas un caurlaides spēju palielināšana. Palielinās jūras satiksmes sastrēgumi, savukārt uzraudzības un koordinācijas kapacitātei vajadzīga modernizācija. Pārvietošanos aizkavē arī pārmērīgs gaidīšanas laiks un procedūras uz robežām. Pārāk maz attīstīts ir multimodālais transports.
- **Enerģija.** Elektroenerģijas tīklu starpsavienojumi joprojām ir nepietiekami, traucējot integrēta enerģijas tirgus attīstību, ierobežojot jaudu un kavējot rentablu atjaunojamo enerģijas avotu izmantošanu. Turklāt ieguldījumi gāzes tīklos, tostarp sašķidrinātās

² COM(2012)713.

³ COM(2011)381; SEC(2011)1071; COM(2012)128, COM(2013)181; COM(2013)468; SWD(2013)233.

dabaszāzes (*LNG*) iekārtās, ir būtiski, lai nodrošinātu efektīvu un daudzveidīgu piedāvājumu.

- **Vide.** Pastiprināta cilvēku darbība jūras un piekrastes teritorijās apdraud ekosistēmas. Neilgtspējīgs tūrisms kaitē ūdens un zemes kvalitātei un apdraud bioloģisko daudzveidību. Adrijas jūras seklums un daļējais slēgtums padara to jutīgu pret piesārņojumu.⁴ Pārzveja, izmesti zvejas rīki un ekoloģiski nepieņemama akvakultūra apdraud jūras bioloģisko daudzveidību, kā arī cilvēku veselību. Situāciju vēl vairāk pasliktina neattīrīti notekūdeņi un cietie atkritumi, kas radušies galvenokārt no sauszemes avotiem; mēslošanas līdzekļu notece no lauksaimnieciskām darbībām, izraisot eitrofikāciju; invazīvas sugas no balasta ūdeņiem; kā arī naftas un gāzes izpētes radītais piesārņojums. Gaisa kvalitātei, kuru bieži pasliktina vietējie klimatiskie un ģeogrāfiskie apstākļi, kaitē emisijas no kuģiem un krasta darbībām (ostās, rūpnīcās). Nelegālas migrējošu putnu medības ietekmē Eiropas Savienību kopumā. Aizsargājamo teritoriju tīkli, piemēram, *Natura 2000* un *Emerald*, vēl nav pabeigti.
- **Dabas un cilvēku izraisīti apdraudējumi un riski saistībā ar klimata pārmaiņām.** Papildus lielai seismiskai aktivitātei reģions ir neaizsargāts un pakļauts arī klimata pārmaiņu radītajai nelabvēlīgajai ietekmei. Viena no lielākajām problēmām ir tas, ka trūkst kopēju riska novērtēšanas, katastrofu riska pārvaldības un integrētu klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās stratēģiju. Ar atšķirīga līmeņa pieredzi, resursiem un tehnoloģisko kompetenci, valstis nevar saviem spēkiem tikt galā ar jūras līmeņa celšanos, plūdiem, sausumu, augsnes eroziju un mežu ugunsgrēkiem;
- **Administratīvi un iestāžu jautājumi.** Jāpastiprina struktūru rīcībspējas valsts, reģionālā vai vietējā līmenī, lai nodrošinātu, ka tās ir piemērotas darbam ar pārrobežu partneriem un gatavas politikas virzienu savstarpējai saskaņošanai. Pielāgojoties ES tiesību aktiem un piekļūstot ES finanšu instrumentiem, valstis riskē darboties dažādos tempos, tādējādi kavējot makroreģionālas pieejas īstenošanu. Pastāv arī problēmas saistībā ar korupciju, kas grauj sabiedrības uzticību un attīstību. Migrācijas spiediens un pārrobežu organizētā noziedzība prasa koordinēt robežu drošības politiku.

2.2 IESPĒJAS

Reģions tomēr piedāvā arī daudz iespēju gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei.

- Izaugsmi var būtiski veicināt **zilā ekonomika**. Tā aptver gan jūras nozaru tehnoloģiju izstrādi, gan ilgtspējīgu jūras velšu ražošanu un patēriņu. Tajā ietilpst arī tirgus nišas, piemēram, pasākumi atpūtas vai izklaides nozarē, kā arī kruīzu braucieni ar mazajiem kuģiem. Inovācijas var pavērt iespēju mazāk aizsargātajai kuģubūves nozarei pielāgoties un koncentrēties uz zemas emisijas un energoefektīvu kuģu būvniecību⁵, kā arī sadarboties ar radniecīgām nozarēm, tostarp jūras iekārtu ražošanas un robotikas nozarēm;
- **Savienojumi:** Reģions atrodas nozīmīgās Eiropas mēroga krustcelēs. Adrijas un Jonijas jūru baseins ir dabisks ūdensceļš, kas sniedzas dziļi Eiropas Savienībā. Tas ir lētākais jūrasceļš no Tālajiem Austrumiem caur Suecas kanālu un saīsina brauciena attālumu līdz

⁴ Adrijas jūras ziemeļu daļas vidējais dziļums ir aptuveni 50 metri. Adrijas jūras ūdeņu apmaiņa ar ūdeņiem no Vidusjūras notiek tikai reizi trijos vai četros gados.

⁵ Attiecībā uz SO₂, NO₂ un cietajām daļiņām.

Centrāleiropas tirgiem par 3000 km salīdzinājumā ar jūrasceļu caur ziemeļu ostām. Sauszemes un jūras savienojumus, kā arī kombinēto pārvadājumu sistēmu ir iespējams uzlabot, tādējādi palielinot aizzonu ekonomiku konkurētspēju.

- **Kultūras un dabas mantojums un bioloģiskā daudzveidība.** Reģiona kultūras, vēstures un arheoloģiskais mantojums, ko bagātina īpaši skaistā daba, ir viena no tā lielākajām vērtībām. Tas var lepoties ar pasaulē slavenām pilsētām (Venēciju, Dubrovniku, Mostaru, Atēnām) un dabas rezervātiem (Plitvičkas ezeriem un Skadaras ezeru). Reģions izceļas arī ar bioloģisku daudzveidību: tam ir ārkārtīgi bagāta flora, it īpaši Dināru kalnu loka ekoloģiskajā reģionā.
- **Tūrisms.** Jau pašlaik tūrisms ir strauji augoša nozare ar vislielāko ieguldījumu IKP, taču ciešā un ilgtspējīgā sadarbībā, kas orientēta uz tūrisma tirgus un tūrisma sezonas apjoma paplašināšanu, tas varētu attīstīties vēl vairāk. Reģions var kļūt par paraugu ilgtspējīgiem, atbildīgiem un daudzveidīgiem tūrisma produktiem un pakalpojumiem. Esošās komerciālās iespējas var izmantot dinamiskāk, piemēram, ar kruīzu braucienu piedāvājumiem, kuri sniedz labumu vietējai ekonomikai, un ar atpūtas zveju. Ilgtspējīga tūrisma pārvaldība var likvidēt birokrātiju, uzlabot uzņēmējdarbības/MVU klimatu, noteikt kopējus standartus, noteikumus un statistiku, kā arī veicināt publiskā un privātā sektora partnerības.

3. ATBILDE: RĪCĪBAS PLĀNS

Ziņojumā⁶ par makroreģionālo stratēģiju pievienoto vērtību Komisija ieteica jaunajās makroreģionālajās stratēģijās koncentrēties uz ierobežota skaita skaidri definētiem mērķiem, kuri atbilstu īpašajai nepieciešamībai pēc uzlabotas un augsta līmeņa sadarbības. Izmantojot augšupēju pieeju, notika plašas konsultācijas ar ieinteresētajām pusēm, lai noteiktu skaidrus mērķus, kuri svarīgi tieši šim reģionam.

Šai nolūkā tiks īstenots elastīgs⁷, stratēģijai pievienots rīcības plāns, kas paplašina jūrniecības dimensiju, lai iekļautu aizzonu. Plāna pamatā ir četri savstarpēji saistīti pamatjautājumi ar stratēģisku nozīmi, un tajā sniegts iespējamo, provizorisko darbību saraksts. Minētie pamatjautājumi ir šādi.

1. Zilā izaugsme
2. Reģiona savienošana (transporta un enerģētikas tīkli)
3. Vides kvalitāte
4. Ilgtspējīgs tūrisms

Tika konstatēti arī divi starpnozaru aspekti:

- spēju attīstīšana, tostarp komunikācijas spēju attīstīšana plāna efektīvai īstenošanai, kā arī sabiedrības informētības veicināšanai un atbalstam;
- pētniecība un inovācija, līdz ar ko tiktu palielināts augsti kvalificētu nodarbināto skaits, tiktu veicināta izaugsme un konkurētspēja. Sadarbība transnacionālajos tīklos var veicināt ideju nonākšanu tirgos un palīdzēt jaunu produktu un pakalpojumu izstrādē.

⁶ COM(2013) 468, 27.6.2013.

⁷ Rīcības plāns tiks periodiski pārskatīts un atjaunināts, parādoties jaunām vajadzībām.

Turklāt klimata pārmaiņu seku mazināšana un pielāgošanās tām, kā arī katastrofu riska pārvaldības joma veido horizontālos principus visiem četriem pamatjautājumiem.

Apspriešanās procesā katrā pamatjautājumā izkristalizējās arī ierobežots skaits tēmu, kurām rīcības plānā steidzami jāpievērš uzmanība un kuras vienlaikus būtu vislielākās ieguvējas no vienotas rīcības. Šīs tēmas ir nozīmīgas arī ES politikas pasākumiem, jo īpaši tās, kurām ir teritoriāla dimensija. Izvēlētās tēmas katra pamatjautājuma kontekstā ir šādas.

3.1. ZILĀ IZAUGSME

Šā pamatjautājuma, ko koordinē Grieķija un Melnkalne⁸, mērķis ir stimulēt inovatīvu jūrniecības un jūras vides izaugsmi reģionā, veicinot ilgtspējīgu ekonomikas attīstību, kā arī radot darba vietas un uzņēmējdarbības iespējas zilajā jeb jūras nozaru ekonomikā, tostarp zivsaimniecībā un akvakultūrā. Tādēļ jāatbalsta aktivitāšu kopu veidošana, kurās iesaistīti pētniecības centri, publiskā sektora aģentūras un privātie uzņēmumi. Koordinēta zvejniecības pārvaldība uzlabos datu vākšanu, uzraudzību un kontroli. Kopīga plānošana un paaugstināta administratīvās un sadarbības kapacitāte uzlabos esošo resursu izlietojumu un jūrniecības pārvaldību jūras baseina mērogā.

Zilās tehnoloģijas

Radīt darba vietas, kurās ir pieprasījums pēc augstas kvalifikācijas, un ekonomiskās iespējas, koncentrējoties uz pētniecību un inovācijām, attīstot aktivitāšu kopas un nododot zināšanas par reģionam specifiskām zilajām tehnoloģijām, kā arī saistībā ar valstu viedās specializācijas stratēģijām (piemēram, videi draudzīgu kuģu būvi, jahtu tūrismu, biotehnoloģijām, zemūdens robottehnoloģijām).

Zvejniecība un akvakultūra

Uzlabot zvejniecības un akvakultūras rentabilitāti un ilgtspēju, sekmējot datu vākšanu, uzraudzību un kontroli, īstenojot daudzgadu plānus zvejas pārvaldībai jūras baseinu mērogā, saskaņojot standartus, attīstot prasmes un spēju ievērot ES noteikumus un standartus un palielinot pievienoto vērtību vietējo jūras produktu vērtības ķēdēm, it īpaši, izmantojot speciālas pētniecības un inovāciju platformas, kopīgu tirgus izpēti attīstību un pārredzamāku tirdzniecību un apstrādi.

Jūrniecības un jūras vides pārvaldība un pakalpojumi

Uzlabot administrācijas un iestāžu rīcībspēju, jūrniecības pakalpojumus un labāku pārvaldību, tostarp datu apmaiņu, kopīgu plānošanu un esošo resursu koordinētu pārvaldību (piemēram, jūras telpisko plānošanu un integrētu piekrastes pārvaldību).

Iespējamie mērķi, kurus varētu sasniegt līdz 2020. gadam:

⁸ Katru pamatjautājumu pēc brīvas izvēles koordinēja valstu pāri, ko veidoja viena ES valsts un viena valsts ārpus ES.

- 20 % palielinājums (salīdzinājumā ar sākotnējo situāciju) ieguldījumiem zilo tehnoloģiju jomas pētījumos;
- zvejniecības pārvaldības daudzgadu plānu pieņemšana un īstenošana jūras baseinu mērogā;
- 100 % ūdens vides nonākšana valsts jurisdikcijā saskaņā ar jūras telpisko plānošanu un 100 % krasta līniju atrašanās un integrētās piekrastes pārvaldībā, turklāt ar pilnībā pieejamiem īstenošanas mehānismiem.

3.2. REĢIONA SAVIENOJUMI

Šā pamatjautājuma, kuru koordinē Itālija un Serbija⁹, mērķis ir uzlabot transporta un enerģētikas savienojumus reģionā, kā arī ar pārējo Eiropu. Reģiona attīstīšanai vajadzīgi savstarpēji saistīti un ilgtspējīgi transporta un enerģētikas tīkli. Lai mazinātu sastrēgumus, attīstītu infrastruktūru tīklus un normatīvo regulējumu, ir nepieciešama iesaistīto pušu sadarbība. Konkurētspēju palielinās jūras satiksmes un multimodālā transporta koordinēta uzraudzība.

Jūras transports

Droša jūras satiksme ir atkarīga no saskaņotas uzraudzības sistēmas un modernu kombinēto pārvadājumu sistēmai atbilstošu ostu radīšanas, strādājot aktivitāšu kopās. Sadarbība starp valstīm un ostām ir vajadzīga, lai uzlabotu satiksmes pārvaldību pārslogotības apstākļos un konkurētu pasaules mērogā, jo īpaši ar Ziemeļeiropas ostām.

Kombinēto pārvadājumu sistēmas savienojumi ar aizzonu

Lai veicinātu jūras kravu pārvadājumu pieaugumu, jāuzlabo kombinēto pārvadājumu sistēmas savienojumi ar aizzonu. Satiksmes mezglu un centru, kuri apvieno jūras, dzelzceļa, autotransporta, gaisa satiksmi un iekšējos ūdensceļus, attīstībai jābalstās uz ilgtspējīgām transporta sistēmām, kas cita starpā saistītas ar vietējās un reģionālās gaisa kvalitātes uzlabošanas plāniem. Kopīgajiem pasākumiem (gan materiālajiem, gan nemateriālajiem) vajadzētu mazināt sastrēgumu skaitu uz robežām.

Enerģētikas tīkli

Trīs ES enerģētikas politikas mērķi — konkurētspēja, piegādes drošība un ilgtspējība — tiks sasniegti, izmantojot savstarpēji savienotu enerģijas tirgu. Elektroenerģijas tīklu savienošanai un gāzes tīklu izveidošanai ir nepieciešami ieguldījumi. Lai novērstu šķēršļus pārrobežu ieguldījumiem, ir paredzēts nodrošināt reglamentējošo pasākumu izpildi.

Iespējamie mērķi, kurus varētu sasniegt līdz 2020. gadam:

- divkāršot pašreizējo Adrijas un Jonijas jūras konteineru satiksmes tirgus daļu, vienlaikus ierobežojot ietekmi uz vidi;
- par 50 % samazināt laiku, kas nepieciešams reģionu robežu šķērsošanai.

⁹ Sk. 8. zemspējas piezīmi.

3.3. VIDES KVALITĀTE

Šā pamatjautājuma, kuru koordinē Slovēnija un Bosnija un Hercegovina¹⁰, mērķis ir uzlabot vides kvalitāti, īstenojot sadarbību reģiona līmenī. Tas uzlabos vides stāvokli jūras un piekrastes ekosistēmās, samazinot jūras piesārņojumu, ierobežojot, mazinot un kompensējot augsnes resursu zudumu¹¹, pazeminot gaisa piesārņojumu¹² un apturot bioloģiskās daudzveidības izsīkšanu un ekosistēmu pasliktināšanos. Vienota rīcība ekoloģisko reģionu saudzēšanai, kuri plešas vairākās valstīs, nāk par labu Eiropas dabas mantojumam: tā arī nodrošina, ka infrastruktūrā veiktie ieguldījumi nebojā vidi un ainavas un nepalielina piesārņojumu.

Jūras vide

- **Apdraudējumi piekrastes un jūras bioloģiskajai daudzveidībai.** Jūras un piekrastes ekosistēmu noslogojumu iespējams samazināt, uzlabojot zināšanas par bioloģisko daudzveidību, koordinēti īstenojot jūras telpisko plānošanu un piekrastes teritoriju pārvaldi, kā arī ar attiecīgiem tiesību aktiem vides jomā¹³ un kopējo zivsaimniecības politiku. Bioloģisko daudzveidību saglabā arī aizsargājamo jūras teritoriju ietvaros esošo atklāto ūdeņu pārrobežu tīklu uzlabošana, kā arī labākās prakses apmaiņa starp šo teritoriju pārvaldes iestādēm.
- **Jūras piesārņošana.** Draudus jūras savvaļas dzīvniekiem un cilvēku veselībai ievērojami samazinās koordinētas investīcijas ūdens attīrīšanas iekārtās un cieto atkritumu apstrādes iekārtās, kopīgi centieni tikt galā ar atkritumiem jūrā visā to aprites ciklā, spēku apvienošana, lai reaģētu uz naftas noplūdēm un novērstu tās vai citu liela mēroga piesārņojumu, zemūdens trokšņa ierobežošana, kā arī lauksaimnieku informētības veicināšana par negatīvo ietekmi, ko rada pārmērīga nitrātu izmantošana.

Transnacionālas sauszemes dzīvotnes un bioloģiskā daudzveidība

Tiks atbalstīta kopīga pārvaldība ekoloģiskajos reģionos, kuri plešas pāri robežām, lielo gaļēdāju dzīvnieku veselīgu populāciju uzturēšana, kā arī tiks veikti pasākumi, lai veicinātu gājputnu medību noteikumu ievērošanu.

Iespējamie mērķi:

- līdz 2015. gada beigām izveidot visām valstīm kopīgu platformu datu vākšanai, pētniecībai un analīzei;
- līdz 2020. gadam uzlabot *Natura 2000* un *Emerald* tīklus un izveidot saskanīgu aizsargājamo jūras teritoriju tīklu atbilstīgi Jūras stratēģijas pamatdirektīvai;
- līdz 2020. gadam panākt, ka 10 % Adrijas un Jonijas jūru platību kļūst par aizsargājamām jūras teritorijām atbilstoši starptautiskajām saistībām.

¹⁰ Sk. 8. zemsvītras piezīmi.

¹¹ SWD(2012)101 — *Guidelines on best practice to limit, mitigate or compensate soil sealing.*

¹² Attiecībā uz SO₂, NO₂, cietajām daļiņām un ozonu.

¹³ It īpaši Jūras stratēģijas pamatdirektīvu un ES Dzīvotņu direktīvu un Putnu direktīvu.

3.4. ILGTSPĒJĪGS TŪRISMS

Šā pamatjautājuma, kuru koordinē Horvātija un Albānija¹⁴, mērķis ir pilnībā atraisīt reģiona potenciālu, kas attiecas uz novatorisku, ilgtspējīgu, atbildīgu un kvalitatīvu tūrismu. Produktu un pakalpojumu dažādošana, līdz ar pasākumiem sezonālā ietekmes mazināšanai, veicinās uzņēmējdarbību un radīs jaunas darba vietas. Pieprasījumu var palielināt, tūrisma produktiem un pakalpojumiem ar Adrijas un Jonijas jūru reģiona “zīmolu” veicot mārketinga kampaņas pasaules mērogā.

Dažādots tūrisma piedāvājums (produkti un pakalpojumi)

Reģiona bagātais kultūras mantojuma potenciāls vēl netiek pilnībā izmantots. Pamatojoties uz labāko praksi, klimatiskos un tirgus apstākļus var izmantot pilnvērtīgāk, radot spēcīgu uzņēmējdarbības dinamiku. Teritoriālās attīstības rīcības plānu ietvaros var veicināt alternatīvo tūrismu un tūristu piesaistīšanu visa gada garumā. Ilgtspējīga tūrisma produktus un pakalpojumus var nodrošināt, dažādojot un uzlabojot tūrisma kvalitāti.

Ilgtspējīga un atbildīga tūrisma pārvaldība (inovācijas un kvalitāte)

Tūrisma jomas dalībniekiem ir jāveic vairāk pasākumu ilgtspējīgas un atbildīgas attīstības veidošanai. Tie ietver kopīgus standartus un noteikumus, ar kuriem samazināt masu tūrisma ietekmi uz vidi, uzlabot prasmes un iesaistīt visas ieinteresētās personas (valsti, privāto sektoru, apmeklētājus), popularizējot ilgtspējīga un atbildīga tūrisma koncepciju.

Iespējamie mērķi, kurus varētu sasniegt līdz 2020. gadam:

- 50 % pieaugums ārpussezonas tūristu skaita ziņā;
- piecu jaunu makroreģionālu tūrisma maršrutu radīšana.

4. PĀRVALDĪBA UN ĪSTENOŠANA

Pieredze ar pašreizējo makroreģionālo stratēģiju liecina, ka labi un stabili pārvaldības mehānismi ir ļoti svarīgi, lai notiktu efektīva īstenošana. Komisija 2014. gada maija ziņojumā par pārvaldību¹⁵ norāda uz trijām galvenajām vajadzībām: spēcīgāku politisko vadību, efektīvu lēmumu pieņemšanu un labu organizētību.

Labāka pārvaldība nenozīmē jaunus līdzekļus vai birokrātiju, bet gan to, kas un kā īsteno stratēģiju, kas un kā uzsāk un finansē kopīgas darbības. Pārvaldībā ir jāietver gan politiskā, gan funkcionālā dimensija — nozaru ministrijas un īstenošanas iestādes nosaka stratēģiskos mērķus un pēc tam pārlicinās, ka darbs tiek konsekventi paveikts un stingri kontrolēts. Tādējādi iespējams sasniegt skaidrākus un efektīvākus rezultātus.

Koordinēšana

Starp iesaistītajām valstīm, kā arī starp dažādām ministrijām un atsevišķiem lēmumu pieņemšanas līmeņiem katrā valstī ir vajadzīga koordinēšana. Katrā pamatjautājumā divi

¹⁴ Sk. 8. zemsvītras piezīmi.

¹⁵ Komisijas 2014. gada 20. maija ziņojums par makroreģionālo stratēģiju pārvaldību, COM(2014)284.

koordinatori no attiecīgajām ministrijām, kas pārstāv divas dažādas valstis, rīcības plāna izstrādē un īstenošanā cieši sadarbosies ar pārrobežu partneriem.

Komisija darbosies kā neatkarīgs koordinators, pārstāvot ES perspektīvu; Komisiju šai darbā atbalstīs augsta līmeņa makroreģionālo stratēģiju grupa ar pārstāvjiem no 28 ES dalībvalstīm, kā arī trešām valstīm, kas ir šo stratēģiju dalībnieces.

Īstenošana

Svarīgākie priekšnoteikumi veiksmīgai īstenošanai:

- valstis apzinās, ka šī stratēģija pārsniedz nozaru politikas robežas un attiecas uz visiem pārvaldes līmeņiem;
- pilnīga un efektīva trešo valstu iesaistīšanās visos līmeņos;
- augsta līmeņa politiskais atbalsts — stratēģijas vispārējo virzību nosaka ministri, uzņemoties līdzdalību un atbildību, saskaņojot politiku ar fondiem, kā arī piešķirot lēmumu pieņemšanas un tehniskajiem līmeņiem vajadzīgos resursus un statusu;
- Komisija kā ES dimensijas garantētāja nodrošina stratēģisku pieeju ES līmenī;
- valstis uzrauga un novērtē progresu, sniedzot orientējošus norādījumus īstenošanas gaitā;
- reģionālo organizāciju veiktā darba rezultāti tiek pienācīgi izmantoti;
- tiek sniegts drošs atbalsts pamatjautājumu koordinatoriem, it īpaši, piedāvājot palīdzību iestāžu un spēju attīstīšanai 2014.-2020. gada Adrijas un Jonijas jūru transnacionālās sadarbības programmas ietvaros;
- tiek iesaistītas svarīgākās ieinteresētās personas: valstu, reģionu un vietējās iestādes, reģionu, valstu un Eiropas līmeņa parlamentu locekļi, ekonomikas un sociālās jomas dalībnieki, pilsoniskā sabiedrība, akadēmiskās aprindas un NVO.

Lai stratēģijai ieliktu drošus pamatus, lēmumi šajos jautājumos būtu jāpieņem savlaicīgi.

Finansējums

Stratēģiju īsteno, cita starpā mobilizējot vai pielāgojot jau esošo ES un atsevišķu valstu finansējumu, kas attiecas uz četriem pamatjautājumiem un tēmām. Apstiprinot šo stratēģiju, iesaistīto valstu valdības apņemas, izmantot šo finansējumu rīcības plāna īstenošanai. Tā, piemēram, Eiropas strukturālais un investīciju fonds un Pirmspievienošanās palīdzības instruments 2014.-2020. gadam nodrošina īpaši apjomīgus līdzekļus un plašu instrumentu un tehnisko iespēju klāstu.

Ir pieejami arī citi fondi un instrumenti, kuri attiecas uz pamatjautājumiem, proti, uz visiem pamatjautājumiem attiecas “Apvārsnis 2020”, uz otro pamatjautājumu attiecas Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments, uz trešo pamatjautājumu, kā arī uz klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām attiecas *LIFE* programma, bet uz ceturto pamatjautājumu attiecas Uzņēmumu un MVU konkurētspējas programma. Atbalstu var saņemt arī no Rietumbalkānu ieguldījumu sistēmas, Eiropas Investīciju bankas un citām starptautiskajām finanšu iestādēm.

No šiem fondiem un instrumentiem sagaidāms ievērojams sviras efekts, un tie turklāt varētu piesaistīt privātos investorus. Stratēģija arīdzan gūs labumu no darba, kas inovatīvu finansējuma iespēju jomā ir veikts abu pārējo makroreģionālo stratēģiju ietvaros.

Ziņošana un novērtēšana

Vērtēšanas pamatā būs pamatjautājumu koordinatoru darbs, kuri ziņos par sekmēm mērķu sasniegšanā.

Lai aizpildītu robus pieejamajos datos, kas vajadzīgi sākotnējās situācijas noteikšanai, it īpaši valstīs, kas nav ES dalībvalstis, datu vākšanai būs jāpievērš īpaša uzmanība kā starpnozaru rīcībspējas jautājumam Adrijas-Jonijas jūru transnacionālās sadarbības programmā. Lai gan galvenais panākumu rādītājs ir rīcības plāna īstenošana, vispirms vajadzētu izstrādāt precīzākus rādītājus.

Iesaistītās valstis organizēs ikgadējo forumu, kurā izvērtēs rezultātus, apspriedīs pārskatītos pasākumus un izstrādās jaunas pieejas.

5. SAIKNES AR CITIEM ES POLITIKAS VIRZIENIEM

Šīs stratēģijas mērķis ir pastiprināt ES politiku attiecībā uz šo reģionu¹⁶, un tā nepieprasa izmaiņas ES tiesību aktos. Tā arī atbalsta ES pastāvošo juridisko saistību stingrāku ievērošanu, pievēršot uzmanību trūkumiem un praktiskiem sarežģījumiem, kas kavē attīstību, it īpaši vienotā tirgus un vides jomā¹⁷. Uzmanības centrā ir integrēta pieeja, kurā apvienotas dažādas politikas jomas, lai ES politikas nostādnes īstenotu atbilstoši teritorijai. Tādējādi tiek akcentētas saiknes starp ES politiku un programmām, tostarp ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijām¹⁸, ES stratēģiju par pielāgošanos klimata pārmaiņām¹⁹ un ES pētniecības un attīstības pamatprogrammām.

6. PLAŠĀKAS SAIKNES

Jānodrošina koordinēšana ar papildinošo ES stratēģiju Donavas reģionam, kā arī ar turpmāko ES stratēģiju Alpu reģionam. Šajā ziņā nozīmīga var būt programma *INTERACT*.

Jātiecas pēc sinerģijas ar citām starpvaldību organizācijām, kas aptver to pašu ģeogrāfisko telpu, kā, piemēram, Adrijas-Jonijas jūras iniciatīva (AJI), vai kas darbojas atšķirīgā vai plašākā darbības jomā, piemēram, Reģionālās sadarbības padome (RSP) vai Centrāleiropas iniciatīva (CEI).

Svarīga ir arī koordinēšana ar Vidusjūras mēroga programmām un iniciatīvām²⁰, kā arī atbilstība esošajiem tiesiskajiem regulējumiem²¹.

¹⁶ Piemēram, ar jūras teritoriālās plānošanas direktīvu, kopējo zivsaimniecības politiku, ES katastrofu riska pārvaldības politiku, Eiropas komunikāciju (transporta un enerģētikas) tīkliem, nākotnes transporta kopienām u. c.

¹⁷ Sevišķi Putnu direktīva un Dzīvotņu direktīva, Ūdens pamatdirektīva, Jūras stratēģijas pamatdirektīva, nitrāti, apkārtējā gaisa kvalitāte, valstīs noteiktās maksimāli pieļaujamās emisijas un atkritumu pamatdirektīva.

¹⁸ COM(2011) 244.

¹⁹ COM(2013) 216.

²⁰ It īpaši ar Savienību Vidusjūrai un Vidusjūras Vispārējo zivsaimniecības komisiju.

²¹ Sevišķi "Barselonas Konvencija par jūras vides un Vidusjūras piekrastes reģiona aizsardzību".

7. SECINĀJUMI

Pēc ilgstošiem sarežģītiem politiskajiem un ekonomiskajiem apstākļiem Adrijas un Jonijas jūras reģionam ir pavērušās gaišākas nākotnes izredzes. Nodrošinot vispārēju politikas koordinēšanas un teritoriālās sadarbības sistēmu, stratēģija palīdzēs reģionam kļūt par labāku vietu, kur dzīvot, strādāt un labi justies. Tādējādi šis reģions būs par paraugu izaugsmei, nodarbinātībai un idejām, kā arī pavērs vārtus uz citām pasaules daļām. Kopīgiem spēkiem reģionu var kārtīgi sagatavot 21. gadsimta problēmām un iespējām.

Tāpēc Komisija aicina Padomi apstiprināt šo paziņojumu. Eiropas Parlaments, Reģionu komiteja un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja ir arī aicinātas izskatīt šo dokumentu.

